

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Cursus studiorum monasticorum, sive series sublimium disciplinarium - Cod. Ettenheim-Münster 99-110

Logica s. ars cogitandi - Ettenheim-Münste 101 - Philosophia eclecticica

Cartier, Gallus

[S.l.], [18. Jahrh.]

[Caput] sextus

[urn:nbn:de:bsz:31-110938](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-110938)

mare Deberet, ut Minor ostenderet in Ma¹⁹⁹.
jore contineri Conclusionem, prout in pri-
ori Syllogismo demonstratum est.

Exemplum 2um

Qui dicit te esse animal, dicit verum:

Sed qui dicit te esse anserem, dicit te esse
animal:

Ergo qui dicit te esse anserem, dicit verum.

Verba Praemissarum in hoc Syllogis-
mo continet Conclusionem: non Major,
si enim eam contineret, necesse foret ut
in ea animal in se comprehenderet an-
serem; sed, cum sumatur particulariter
est enim predicatum hujus propositio-
nis affirmativa invidentis, tu es animal,
proinde anserem continere non potest,
nisi secundum comprehensionem; hinc,
ut quid probaret, animal Deberet sumi
in Minore universaliter, ita ut anser
diceretur de omni animali, quod tamen
nec fit nec fieri potest, cum ibi animal
etiam particulariter sumatur, ut potest
quod, sicut et in Majore, est predicatum
hujus propositionis invidentis affirmati-
va, tu es animal.

§. 8us

184.

De inventione Medii seu de
locis Dialecticis.

Quaestiones proponere cuilibet
est facile, at propositas argumentis pro-
bare saepe difficilius. Hinc Locos quos-
dam communes excogitarunt Dialectici
quos non solum Dialectici, sed etiam Arti-
stae utilissimos judicarunt Rhetores.
Hos Locos Argumentorum Sedes appellant
quoniam ex iis Argumenta, sive, ut loquun-
tur, Media desumunt Dialectici, et Rhe-
tores ad probandas Quaestiones suas.

200. Quaestio autem seu propositio vel est The-
sis, seu Assertio, seu Sententia, quam quis
demonstrare et defendere, dismissis adver-
sariorum rationibus et argumentis, paratus
est; vel est tantum Problema, id est, propo-
sitio quaedam communis et obvia, in qua-
cumque materia sive physica sive morali,
de qua in utramque partem disputari potest.
Circum huiusmodi quaestiones ea Logica pars,
quae Dialectica vocatur, praesertim est occupata,
et quae probabilibus tantum argumentis utitur.

Loci igitur Dialectici petuntur vel ex
Grammatica, vel ex Logica, vel ex Metaphy-
sica: unde alii sunt Grammatici, alii Logi-
ci, et Metaphysici alii.

185. Loci Grammatici ab Etymologia
et à Conjugatis praesertim derivantur.

Regula Loci ab Etymologia, id est, ab
ipsius nominis appellatione, haec sunt: 1.^a
De quo affirmatur Etymologia nominis, de
eo etiam affirmatur nomen, et vice versa.

2.^a De quo negatur Etymologia, de eo etiam
negatur nomen. v. g. Consul est: Ergo
consulere debet Republica. Vel, Non consulit
Republica: Ergo non est Consul.

Regula Loci à Conjugatis, id est, à
vocibus significatione et litteris convenienti-
bus, terminatione autem discrepantibus
totidem sunt: 1.^a Affirmatio uno Conju-
gatorum, affirmatur et alterum. v. g. Ius-
tus est: Ergo iustitiam colit. 2.^a Negatio
uno Conjugatorum, negatur et alterum.
v. g. Nihil Scribit: Ergo non est Scriptor.

186. Loci Logici petuntur ab Attributis
universalibus, puta à Genere, Specie, p. à
Definitione, Divisione, p. ac singuli suas
peculiares habent regulas.

Regulae Loci ab attributis ha sunt, ja 201.

Quod de genere universim affirmatur vel negatur, id etiam de speciebus affirmari aut negari potest: Sive, quidquid predicatur de superiori, predicatur etiam de inferiori.

Qua regula est fundamentum Syllogismorum affirmantium prima figura, prout diximus alibi.

2^a Sublato genere, tollitur Species. v.g. Siquid non sit Spiritus, neque est Angelus.

3^a Posita Specie, ponitur genus. ut Angelus est, ergo est Spiritus.

4^a Sublatis omnibus speciebus, tollitur genus.

5^a Quod de omnibus speciebus affirmatur vel negatur, id etiam de genere affirmandum vel negandum.

6^a De quo affirmatur vel negatur differentia specifica et completa, de eo species affirmari vel negari potest: v.g. Siquid planum sit et rotundum, recte circulus dicitur.

7^a De quo affirmatur vel negatur proprium, id est, attributum essentiale secundarium, de eo essentia affirmatur vel negatur: v.g. Bestia non est sermone capax. Ergo non est rationis particeps.

Suos quoque canones habet Locus à Definitione. 1us est, De quo affirmatur vel negatur definitio, de eo affirmatur vel negatur definitum. 2us

Quod affirmatur vel negatur de Definitione, id etiam de definito affirmatur aut negatur.

Denique Locus à Divisione his regitur legibus. 1^a Cum integra et perfecta est Divisio, si nulla ipsius pars alium rei conveniat, ipsi totum divisum non

7
83

202. conveniet: v.g. Si dicatur, ens omne vel Spiritus est, vel corpus: sed Spatium nec Spiritus est, nec corpus; recte colligetur, ergo Spatium non est ens. 2.^a Cui convenit divisum, ei pars aliqua dividens convenire debet: v.g. Omnis Substantia vel Spiritus est, vel corpus. Atqui mens hominis est Substantia. Ergo vel Spiritus est, vel corpus: non autem est corpus: ergo est Spiritus.

187. Loci Metaphysici Sumuntur à communibus notionibus, à causis, ab effectis, ab antecedentibus, à consequentibus, à toto, à parte, ab oppositis et similibus, de quibus agemus in maiore parte Metaphysicæ. Ex his petuntur argumenta non probabilia tantum, sed etiam demonstrativa, præsertim ea, quæ à causa effectrice sunt desumpta, nimirum ubi res physica in questionem deducta est: nam si materia sit moralis, præcipuus honor finis tribuendus est, cum finis in moralibus primò loco sit spectandus.

Circa Problema notandum, quod regulariter pars negans Problematis probari non debeat, sed pars affirmans; sive ut loquitur Iuris Consultus Paulus, lib. 22. Digest. tit. 3. leg. 2. Ei incumbit probatio, qui dicit, non qui negat. e.g. Si quid certi apud homines extare contendam, tu verò neges: meum est assertionis mee rationes afferre; tu verò à probanda parte negativâ omnino es immunus. At si propositionem quamdam, quæ vel ius vel factum contineat, ido-

neis argumentis probavero, nec tu is te de- 203.
dere, sed partem negantem mordicus tenere
velis: tuum erit argumenta mea refellere,
et negationis, si quam habes, rationem red-
dere: alioquin nullus esset probandi finis,
quantoquidem, utajunt, plus negaret asi-
nus, quam probaret Philosophus.

Hoc de Lois Dialecticis plusquamla-
tis, de quibus fortè per totam vitam ne
vel somnians quidem cogitabimus, ubi
questio aliqua nobis disutienda erit:
nec tamen, cum tot celebres viri de iis men-
tionem fecerint, illos omnino proterere
volumus.

§. Septimus.

De Sophistarum fallaciis. 188.

Sophista nomen initio perhono-
rifiam fuit, non sicut ac Magi, Astro-
logi, Tyranni, et alia hujusmodi, quae
sols hominum, qui iis insigniti fuerunt,
vitiò, in malam partem postea sumi coe-
pere. Sophistes enim à Sapientià, quam
profitebatur, fuit denominatus: sed
multi Sapiens nomine ad suum aliis
faciendum abusi, artem illam omnium
odio et despectui exposuere.

In hoc ergo Sophista à Sapiente dif-
ferre videtur, quòd ille ex fucata falsà-
que Sapientià quæstum captet, et malit
Sapiens videri, quam esse; Sapiens vero
è contra veritatis studio teneatur, eam
defendat; nec tantum non mentiatur
sed etiam aliorum mendacia et fallaci-
as detegat, ac refellat.

Omnis porro cavillatio vel fallacia
Sophistarum vel in dictionibus posita
est, vel in cogitationibus. Prior diu-